
Avaluació de la vulnerabilitat ambiental i social de la comunitat afrodescendent de les Islas del Rosario, Colòmbia.

D'on surt la idea pel projecte?

Aquest projecte ha estat proposat per estudiants de doctorat del grup GR MAR (Universitat de Girona), que volen aplicar els seus coneixements sobre el canvi global i la gestió i l'ecologia dels ecosistemes marins per contribuir a la cooperació per al desenvolupament sostenible.

Equip

- 1. Raul Golo**
Biòleg marí.
Màster en Ecologia, Gestió Ambiental i Restauració.
Estudiant de doctorat en Ciències Ambientals.
—
ender19g@gmail.com
Instagram: @rturing
- 2. Jorge Santamaría Pérez**
Biòleg. Màster en Biodiversitat Marina i conservació.
Estudiant de doctorat en Ciències Ambientals.
—
jorgesantamariaperez@gmail.com
Instagram: @jorgesantamper
- 3. Alba Serrat Llinàs**
Biòloga. Màster en Canvi Ambiental.
Doctora en Ciències Ambientals.
—
albaserrat@hotmail.com
Twitter: @serrat_alba
Instagram: @albaselli
- 4. Jana Verdura Brugarola**
Biòloga marina.
Màster en Ecologia, Gestió Ambiental i Restauració.
Estudiant de doctorat en Ciències Ambientals.
—
janaverdura@gmail.com
Instagram: @janaverdura
- 5. Ander Congil**
Estudiant de Biologia i Ciències Ambientals.
—
andercongil@gmail.com
Instagram: @andercongil

COL-LABORADORS

Universitat de Girona
Departament de Ciències Ambientals

Universitat de Girona
Unitat de Compromís Social

SALVEMOS
VARADERO

De què tracta el projecte?

Avaluar la vulnerabilitat* social, medi-ambiental i cultural davant del canvi climàtic, de la comunitat afrodescendent que viu a las Islas del Rosario i que depenen dels recursos marins com a font d'ingrés i alimentació.

*La vulnerabilitat depèn del grau d'exposició a les amenaces i de la capacitat de respondre a aquestes pressions; el que depèn/ està estretament lligat a les característiques socials i ambientals de les poblacions.

R I S K   O F   I M P A C T S

EXPOSURE

VULNERABILITY

SENSITIVITY

ADAPTATIVE
CAPACITY

Social and environmental attributes

Per què aquest projecte?

El canvi climàtic està modificant els ecosistemes marins i costaners de tot el món. En els ecosistemes litorals, el canvi climàtic pot interaccionar amb altres perturbacions antropogèniques com la sobrepesca, la contaminació o la destrucció de l'hàbitat, fent que els impactes siguin encara pitjors.

Aquesta situació és una greu amenaça per a les poblacions humanes costaneres, sobretot les illenques, que depenen dels recursos marins per al seu aliment i mitjans de vida i, per tant, això pot conduir a un augment de la pobresa, de la desigualtat social i de gènere, a una pèrdua de la identitat cultural i a comprometre la seva seguretat alimentària.

Quins són els principals objectius?

- (I) Identificar els principals recursos marins dels que depèn l'economia i alimentació de la comunitat local i
- (II) avaluar el seu estat ecològic
- (III) Investigar la percepció que te la comunitat de l'estat dels seus recursos marins i el canvi climàtic
- (IV) Identificar els principals problemes que comprometen la sostenibilitat del seu dia a dia
- (V) Explorar mesures (actuals o possibles) d'adaptació i mitigació per part de la comunitat

---

A on?

La població afrodescendent de la costa del Carib colombià ha mantingut un estret vincle nutricional, cultural, social i econòmic amb el medi marí. Aquesta població pateix una gran marginació social i els seus pobles han estat limitats en les zones més exposades a riscos naturals i climàtics. Aquest és el cas de les Illes del Rosario (Colòmbia), on el canvi climàtic, unit a l'activitat antròpica actual (sobretot la sobreexplotació de recursos pesquers i esculls de corall com a atractiu turístic) amenacen la salut, l'alimentació i l'economia de la comunitat local, així com la sostenibilitat de la vida a la illa. A més, aquesta zona es troba dins de l'àrea marina protegida Parc Nacional Natural (PNN) Corales del Rosario, el que comporta una major complexitat a la situació.

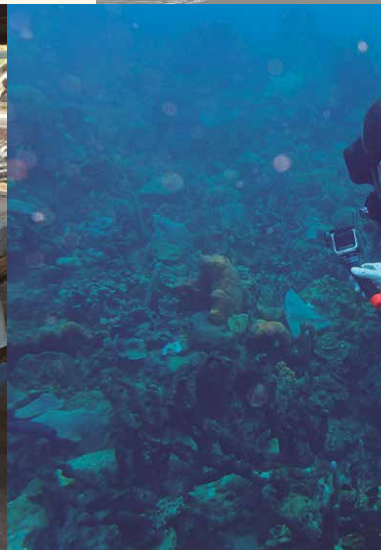

Metodologia

- ✓ **Enquestes:** turistes, personal dels eco-hotels i hotels, comunitat local
- ✓ **Entrevistes:** pescadors, centres de busseig, hotels, hostals i eco-hotels, eco-guies, director i professors de l'escola, president i secretari del consell comunitari, investigadors, personal del PNN, turistes, mestresses de casa, administradora del dipòsit d'aigua local.
- ✓ **Transectes i censos biològics**
- ✓ **Vols de dron i imatges aèries**
- ✓ **Reunions amb parts interessades,** entitats locals i administracions
- ✓ **Diagnòstic participatiu**
- ✓ **Documentació bibliogràfica**

Recursos i ecosistemes

   Manglar

   Escull de corall

   Praderes marines

   Bosc tropical sec

   Platja sorrenca

   Zones de pesca

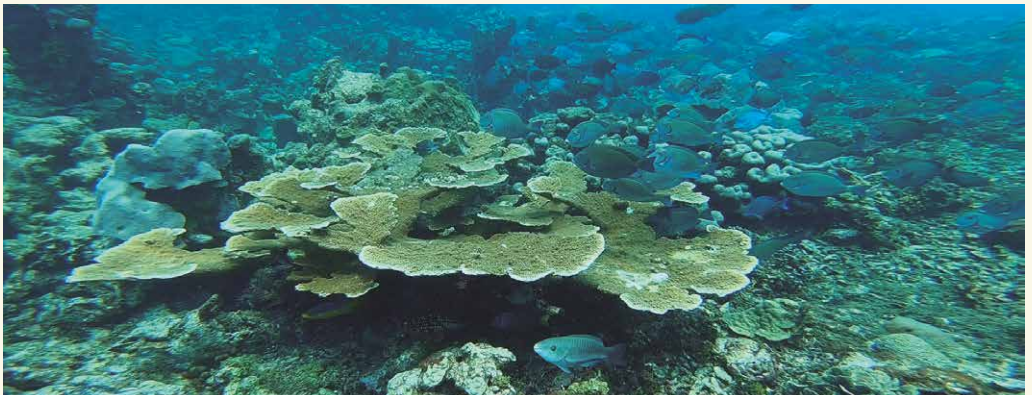
Serveis dels ecosistemes

Font de recursos alimentaris

Font d'ingressos econòmics (turisme i/o pesca)

Pressions

Canvi climàtic

Turisme massiu no regulat

Sobreexplotació

Contaminació

Efectes en l'ecosistema

- Blanquejament de corall
- Trencament de coralls
- Mort del corall
- Escassetat d'aigua dolça per al cultiu de verdures
- Major erosió costanera
- Acumulació d'escombraries
- Els peixos es desplacen a aigües profundes lluny de la costa (més fredes)
- Disminució de l'abundància de peixos
- Disminució de la mida del peix
- Disminució de l'abundància d'espècies de vida llarga
- Disminució de les "espècies gourmet": llagosta, caragols...
- Pèrdua de llacunes (vivers de moltes espècies de peixos)
- Augment d'intensitat i recurrència de les tempestes
- Incendis forestals naturals o provocats
- Mort del manglar

Impactes per a la comunitat afrodescendent

- Menys peix / marisc: risc per a la seguretat alimentària
- Inundació / erosió costal: reducció del sòl habitable
- Menys dies de pesca
- Pèrdua d'arts de pesca
- Destrucció de llacunes (gran atracció turística)
- Els pescadors han de viatjar més lluny, els desplaçaments són més cars i no obtenen benefici
- Reducció de proteïnes i lípids en la dieta de la comunitat local
- Reducció de les rendes econòmiques
- Pèrdua de feines tradicionals
- Pèrdua del patrimoni cultural
- Reducció de la producció de productes locals (desaparició de l'agricultura)
- Dependència en els productes importats del continent (més cars i més producció de residus)

Estratègies de mitigació i adaptació

- Fomentar l'explotació pesquera cap a noves espècies objectiu
- Alternança de llocs de pesca
- Tancaments temporals dels llocs de pesca
- Diversificació de fonts d'ingressos: nous llocs de treball (com; eco-guides, centre d'interpretació ambiental, museu etnogràfic...)
- Construcció de parets naturals (re població de manglars)
- Regulació del turisme (canvi a l'etno-ecoturisme)
- Zones de tancament de l'escull de corall per a la seva restauració
- Implementar una taxa turística
- Promoció de l'aqüicultura
- Implicació de la comunitat local en les activitats de conservació, restauració i gestió del PNN

Avaluació de la vulnerabilitat ambiental i social de la comunitat afrodescendent de les Islas del Rosario, Colòmbia.

Universitat de Girona
Unitat de Compromís Social